מהדורה למורה – שר היער

יוהאן וולפגנג פון גתה · בלדה ספרותית · בלדות ורומנסות · גרסת רגיל

במהדורה זו: מפתח תשובות לכל התרגילים, הצעות לתשובות פתוחות ומחוון קצר. בדפי התלמיד: שם/כיתה/תאריך, חלק א׳ (הבנה), חלק ב׳, חלק ג׳ (כתיבה) וכרטיס יציאה לגזירה.

תשובות – חלק א׳ – הבנה

תרגיל 1: 1–**ב** (כתר ואדרת) · 2–**ב** (רוח בעלים יבשים) · 3–**ג** (ארבעה) · 4–**א** (ביער) · 5–**א** (הילד)

תרגיל 2: 1–**לא נכון** (האב – מגונן ומרגיע) · 2–**נכון** · 3–**נכון**

תרגיל 3:

1. אב ובנו, בלילה אפל וסוער.
2. משחקים יפים, פרחים צבעוניים, בגדים מזהב, ובנות שירקדו וישירו לו.
3. פס של ערפל, רוח שמרשרשת בעלים יבשים, ערבות זקנות ואפורות.

תשובות – חלק ב׳ – מושגים וכלים ספרותיים

תרגיל 4: 1–**ג** · 2–**א** · 3–**ב** · 4–**ד**

תרגיל 5: 1–**דיאלוג** · 2–**ניגוד**

תשובות – חלק ג׳ – חשיבה וכתיבה

תרגיל 6: הילד רואה ושומע את העל-טבעי ומפחד; האב רואה רק את הטבע ומסביר בהיגיון. הוא מנסה להרגיע, אבל לא מאמין לילד – ובכך מגביר את בדידותו.

תרגיל 7: בהתחלה הוא מפתה ומבטיח מתנות ומשחקים, אחר כך מציע חום ואהבה, ולבסוף מאיים לקחת בכוח. ההחרפה הזאת היא שיא הבלדה.

תרגיל 8: תשובה פתוחה: הוא עשה הכול כדי להגיע מהר ולשמור על הילד, אבל לא הקשיב לפחד שלו. רוב הקוראים יראו בו דמות טרגית, לא אשמה.

תרגיל 9: מחוון קצר: שמירה על פרטי העלילה (3), נקודת מבט עקבית (3), תיאור רגשות ומחשבות (2), לשון ופיסוק (2).

כרטיס יציאה

תשובות אישיות. תשובה מלאה: עונה על השאלה, נשענת על פרט מן היצירה, כתובה במשפטים שלמים ובסדר הגיוני.

• שאלה לדיון בכיתה: מה עוזר לילד שמפחד: הסבר הגיוני, או הקשבה למה שהוא מרגיש?

• הובילו לשיחה על הקשבה ותמיכה; שיתוף רשות.

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

שר היער

יוהאן וולפגנג פון גתה · בלדה ספרותית · בלדות ורומנסות

תזכורת קצרה: אב רוכב בלילה סוער ובזרועו בנו. הילד מסתיר את פניו בפחד: הוא רואה את שר היער, עם כתר ואדרת. האב מרגיע: זה רק פס של ערפל. שר היער לוחש לילד הבטחות – משחקים, פרחים, בגדים מזהב, בנות שירקדו וישירו לו. הילד שומע ורואה, והאב מסביר כל פעם שזה רק רשרוש עלים או ערבות אפורות. לבסוף שר היער מאיים לקחת את הילד בכוח, והילד צועק שהוא נוגע בו. האב נבהל ודוהר, אבל כשמגיע לחווה – הילד כבר מת בזרועותיו.

חלק א׳ – הבנה

1 הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה לובש שר היער לפי הילד?
○ א. כובע וגלימה ○ ב. כתר ואדרת ○ ג. שריון ○ ד. בגדי עבודה
2. מה ההסבר של האב לקולות?
○ א. ציפורים ○ ב. רוח בעלים יבשים ○ ג. מים ○ ד. אנשים
3. כמה קולות יש בבלדה?
○ א. שניים ○ ב. שלושה ○ ג. ארבעה ○ ד. חמישה
4. איפה הם רוכבים?
○ א. ביער ○ ב. בים ○ ג. בעיר
5. מי רואה את שר היער?
○ א. הילד ○ ב. האבא ○ ג. הסוס

2 קראו כל צמד: דמות – תכונה. סמנו נכון או לא נכון. אם לא נכון – כתבו את התכונה הנכונה.

#	דמות – תכונה	נכון / לא נכון	תיקון (אם לא נכון)
1	האב – מפתה ומאיים	נכון / לא נכון	
2	הילד – מפוחד ורגיש	נכון / לא נכון	
3	שר היער – מפתה ומאיים	נכון / לא נכון	

3 ענו במשפט או שניים.

1. מי רוכב ביער ומתי?

2. מה מבטיח שר היער לילד?

3. כיצד מסביר האב את מה שהילד רואה ושומע?

חלק ב׳ – מושגים וכלים ספרותיים

4 התאימו כל כלי ספרותי לדוגמה שלו מן היצירה. כתבו את האות המתאימה.

#	כלי ספרותי	האות		דוגמה מן היצירה
1	דיאלוג		א	"אבא, אבא" חוזר שלוש פעמים, וכל פעם הפחד גדל; האב עונה שלוש פעמים בהסבר מרגיע.
2	חזרות		ב	הפיתוי הרך של שר היער מול האיום בסוף; הדמיון של הילד מול ההיגיון של האב.
3	ניגוד		ג	ארבעה קולות – מספר, אב, ילד ושר היער – מתחלפים בלי הסברים, כמו מחזה קטן.
4	מאפייני בלדה		ד	לילה, יער, יצור על-טבעי, עלילה מהירה, פער מכריע וסוף טרגי פתאומי.

5 השלימו את המונח המתאים מתוך מחסן המילים.

מחסן מילים: ניגוד תפנית דיאלוג

1. _____ – שיחה בין דמויות

2. _____ – העמדה זה מול זה של דברים הפוכים כדי להבליט אותם

חלק ג' – חשיבה וכתיבה

6 שאלת פרשנות

מה ההבדל בין עולמו של הילד לעולמו של האב?

7 שאלת פרשנות

כיצד משתנה קולו של שר היער במהלך הבלדה?

8 שאלת הערכה – הביעו עמדה ונמקו

האם האב אשם במה שקרה? נמקו.

9 משימת כתיבה

כתבו את הבלדה מנקודת מבטו של הסוס: מה הוא שומע ומרגיש בדהרה בלילה?

כרטיס יציאה

שר היער · שם: _____

1. כתבו שני מאפיינים של בלדה ודוגמה לכל אחד מהבלדות שקראנו.

2. איזה פער בבלדה של היום הייתם רוצים "למלא" ואיך?

3. מה ההבדל בין בלדה עממית לבלדה ספרותית?